

ИМАНЕНТИЗАЦИЯТА НА ЛОГОСА

Християнството е уникална религия на западния човек, класически синтез на античните традиции по Средиземноморието. За този, който принадлежи към европейската цивилизация и особено към средиземноморския кръг култури, е от особена важност да определи своята предиспозиция към християнските принципи на възприемане на божественото и общуване с него на езика на мистериите, идващи от незапомнена архаика (вероятно от зората на земеделието, когато по Средиземноморието за пръв път са се култивирали пшеницата, лозата и маслината).

Тук искам да обърна внимание върху принципите на християнската религиозност в отличие както от автохтонните племенни политеистични религии, така и от източните религиозно-философски системи.

На първо място християнството е религия, която почива на идеята за иманентизация на божественото. Има хипостаза, която е непознаваема и трансцендентна (Бог Баща); има обаче и хипостаза, която, като еманация на трансцендентния Бог, подлежи на проявление, иманентизация. Това е единното Съзнание, себеосъзнаването на Бащата като Логос, Божи Син. Именно тази хипостаза на божественото е вратата между човека и трансцендентния аспект на Бог. И именно като врата, тя се проявява (иманентизира) за целите на спасението и изкуплението на човека.

Иманентизация не значи непременно инкарнация. Иманентизация е по-общ термин, който включва в себе си както видимото проявление във физическия свят (инкарнация), така и невидимото проявление в интуитивния ментален свят. Тези два аспекта на проявения Логос – обективна инкарнация и субективна иманентизация – са всъщност два типа интерпретация на приемното съзнание и говорят за качествата не на самия Логос, а на възприемащия го субект. Психичното (пистичното) съзнание възприема Логоса като обективна инкарнация във времето и пространството (тъй да се каже, екстериоризира и темпорализира Божия Син, проектирайки върху него не просто конкретна идентичност, а общоприета идентичност); пневматичното (гностичното) съзнание работи с лични, субектни откровения за Логоса – поради което и уникални, лишени както от външен корелат, така и от времеви и пространствени параметри.

Това уточнение налага някои разграничения. Християнството на психиците, почиващо на идеята за физически инкарниран Логос, е общностно, централизирано и догматизирано. То се обляга както на хоризонталното сцепление в колектива, така и на вертикалното подчинение в йерархичната пирамида. Обратно – християнството на

пневматиците, което почива на идеята за ментално иманентизиран Логос, е индивидуалистично и спонтанно. То е или атомистично, или формира хлабави групи и структури, които дават само най-обща рамка на религиозния митос, в чиито граници индивидът интерпретира самостоятелно вътрешния си мистичен опит.

И така, установихме, че основната характеристика на западната религиозност е идеята за иманентизиран аспект на Бог (Логос), който влиза в пряко общение с търсеция човек (“and surely I am with you always, to the very end of the age”, Mathew 28:20). Според това дали проявеният аспект на Бог се разбира буквално (физически) или алегорично (ментално), имаме два типа религиозно мислене и поведение – психично, основано на вярата и догмата (пистис), и пневматично, основано на субектния мистичен опит, интуицията и откровението (гнозис). Разбира се, доминира първият тип мислене, но то е защото пневматичното съзнание винаги е било доста по-рядко срещано от психичното.

Втората особеност на западната религиозност е императива за максималната интензивност на усилието за спасение, центрирано около идеята за единствения живот, с който разполагаме. Няма реинкарнация, няма карма, която да изкупваме с подходящо поведение животи напред. Източният човек изкупва кармата си последователно, западният човек е изкупван от Логоса моментно, апокалиптично. Първият акт е човешки, времеви, множествен, профанен; вторият акт е божествен, извънвременен, еднократен, сакрален. За да се активира този сакрален жест на изкупване от страна на Логоса, човек трябва да се отвори към Христовата благодат също със сакрален жест – уникалния за западната религиозност ключ на катарзиса чрез покаяние (метаноя), ритуално съответстващ на водния баптизъм. Този еднократен тотален катарзис изчиства цялата натрупана “греховност” (“карма” според източните разбирания). С акта на метаноя се унищожава психо-физическата идентичност, а с нея и времето. Християнинът влиза в безвремието на сакралното общуване с Логоса, което не е нищо друго освен интимен процес на скъсяване на субект-обектната дистанция между човек и Логос до момента на пълното им сливане в брачната камера.

За разлика от източната духовност, която се съсредоточва изключително в съдържанието на ума и аза до степен на полицейщина в менталния себеконтрол, западната религиозност не се интересува нито от аза, нито от ума. Ако източната религиозност търси преживяване на нон-дуалното съзнание (сливане с Цялото и изгубване на азовите граници), западната религиозност никога не се е притеснявала от сепариранияте азови идентичности. Нещо повече – тя ги използва с удоволствие, превръщайки ги в базисна отправна точка за любовна

комуникация с иманентизирания Логос. Християнската религиозност е Аз–Ти взаимоотношение, директно общение на индивида с божественото. Такова общение има различни измерения в зависимост от субектното съзнание – у психиците то е по-скоро съдническо, у пневматиците има характер на любовно общение, на преливане, в което между човек и Логос текат непрекъснато токовете на отдаването и приемането.

Наличието на иманентизиран аспект на Бог (Логос) в християнството, заедно с парещото усещане за изтичащо време поради наличието само на един живот за изкупване на грешките, създава изключително чувство за апокалиптичност. У психиците то е по-скоро тревожно очакване на второ пришествие и съдене на живи и мъртви на грандиозен космически трибунал; у пневматиците то води до интензивност на усилието в този живот, поради отговорността пред Логоса да събираме с него разпиляното. Имаме проявен Бог, което е плашещо отговорно – за нас се е проявил той, за нас е слязъл в полето на менталната обектификация (пневматици) или физическата обектификация (психици), и не просто да ни спаси, а да ни призове да събираме с него, да държим лампата си запалена, да строим на камък, да бъдем бдителни. Той има отговорност, ние имаме отговорност, нашето любовно общуване е споделена отговорност за прибиране на разпиляното в Едното, нашето изкупление е равно на неговия екстаз от себесъбирането си.

В източните религии няма нито такава отговорност, нито такава интензивност, нито такава чувство за апокалиптичност, притежаващо силата да помете времето за религиозно чувствителния човек. Липсата на личен, персонално проявен Логос, размива целта на възходването – къде? пред кого? за какво? Обслужва се само Себе-то, сърцевината на субекта, която като една запечатана монада търси своя най-широк контекст във вселената, признание за абсолютната идентичност на частното с космическото съзнание (бидейки осъзнато като нищо, шунията, нон-дуално имперсонално съзнание). Себереализацията в източните религии като тъждество между частното и универсалното съзнание е доста парциална цел, недостатъчна да гарантира истинско, автентично просветление според мен. Реализацията на аза не означава непременно неговата трансформация, неговото болезнено пречистване и възкръсване за нов живот. Разширяването на съзнанието до космична, нон-дуална перспектива твърде често не засяга егото, даже напротив – овластява го. За да се постигне истински синтез между реализация на същностната идентичност, пречистване на психиката и неутрализиране на его-вибрациите, е необходима директна връзка с Абсолюта.

Отговорно взаимоотношение с Логоса, пълно отдаване на неговата пречистваща и трансмутираща сила.

Западната традиция никога не е прокламирала търсенето на някакво разширено свръхсъзнание, което да направи търсещите богове (а оттам и тиранични гурувци). Обратно, тя се обляга на взаимоотношението човек-Бог с презумпцията, че това взаимоотношение не просто просветлява индивида с гноза, а го облагородява, напоява с божественост всичките му отношения в света. Едно сакрално вътрешно взаимоотношение на доверие, любов и отговорност става архетипна матрица за целия спектър от външни взаимоотношения в света. А какво друго конструира Антропоса, ако не отношенията му в света като огледални на отношенията му с Логоса?

В сърцевината на християнството стои сакралната връзка на човека с неговия Бог като персонален Логос. В сърцевината на тази връзка стои любовта, изразявана със свещените предмети и ритуали на логосните мистерии: живата вода на баптизма, светлия огън на хризмацията, хляба и виното на евхаристията, кръста като прегръдка с Христос и врата към Плеромата, огледалната брачна камера като окончателно разпиляване в Него.